

УДК 336.2:332.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2019-6.10>

Гринчишин І.М.

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього
Національної академії наук України»

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Головною метою спроможних територіальних громад є здатність надавати суспільні послуги, що значною мірою визначається наявністю, розподілом та ефективним використанням фінансових ресурсів. Визначено особливості розподілу фінансових ресурсів ОТГ Карпатського регіону в умовах фінансової децентралізації. Обґрунтовано їх функціонування в умовах певних ризиків, виявлених за результатами першого етапу адміністративно-фінансової децентралізації. Детерміновано особливості розподілу фінансових ресурсів громад Карпатського регіону та визначено напрями формування механізму оптимального розподілу їх фінансових ресурсів в частині встановлення мінімальних нормативів фінансування публічних послуг на базовому рівні місцевого самоврядування, оптимізації витрат на управління та освіту, підвищення ролі та фінансової ваги найбільш результативних функціональних витратів.

Ключові слова: територіальна громада, фінансові ресурси, адміністративно-фінансова децентралізація, ризики, розподіл фінансових ресурсів.

МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН КАРПАТСКОГО РЕГИОНА В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВОЙ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ

Гринчишин И.Н.

Главной целью способных территориальных общин является способность оказывать общественные услуги, в значительной степени определяется наличием, распределением и эффективным использованием финансовых ресурсов. Определены особенности распределения финансовых ресурсов ОТГ Карпатского региона в условиях административно-финансовой децентрализации. Обосновано, что их функционирование в условиях определенных рисков, выявленных по результатам первого этапа административно-финансовой децентрализации. Детерминированы особенности распределения финансовых ресурсов ОТГ Карпатского региона и определены направления формирования механизма оптимального распределения их финансовых ресурсов в части установления минимальных нормативов финансирования публичных услуг на базовом уровне местного самоуправления, оптимизации расходов на управление и образование, повышение роли и финансовой веса наиболее результативных функциональных расходов.

Ключевые слова: территориальная община, финансовые ресурсы, административно-финансовая децентрализация, риски, распределение финансовых ресурсов.

MECHANISMS FOR ENSURING OPTIMAL DISTRIBUTION OF FINANCIAL RESOURCES OF CARPATHIAN REGION TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF FINANCIAL DECENTRALIZATION

Hrynychyshyn Iryna

The main goal of capable territorial communities is the ability to provide public services. It determines the availability, distribution and efficient use of financial resources. The object of the article to find out the peculiarities of the distribution of the financial resources of the amalgamated territorial communities of the Carpathian region (Transcarpathian, Ivano-Frankivsk, Lviv and Chernivtsi regions) in the context of administrative and financial decentralization. The study of theoretical and practical problems in functioning of the amalgamated territorial communities determines the following objectives to identify the risks of the first stage of administrative and financial decentralization, to justify the peculiarities of the distribution of financial resources of the amalgamated territorial communities of the Carpathian region, to propose a mechanism for optimal allocation of financial resources. Our study based on the fundamental principles of finance and the scientific researches of Ukrainian scientists. We comprised the expenditures per capita of the average amalgamated territorial community of the Carpathian region with relevant metrics of expenditures of the average amalgamated territorial community of Ukraine. We identified potential risks of the first stage of administrative and financial decentralization. The first results from the implementation of decentralization reform revealed a number of risks: the dependence of Ukraine's local finances on public finances, the social orientation of expenditures, absence territorial basis for the activity of local self-

government bodies and executive authorities, absence of state control of compliance of decisions by local self-government bodies etc. The peculiarities of distribution of financial resources and directions of formation of the mechanism of optimal allocation of financial resources of the amalgamated territorial communities of the Carpathian region are determined. These areas include setting minimum standards for financing public services at the basic level of local government, optimizing management and education costs, enhancing the role and financial weight of the most effective functions of the amalgamated territorial communities.

Keywords: territorial community, financial resources, administrative and financial decentralization, risks, allocation of financial resources.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний етап соціально-економічного розвитку країни, ознаменований реформами в різних сферах суспільного розвитку, вказує на потребу визначення особливостей першого етапу децентралізації. Безперечно, реформа адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади, а також секторальні зміни доводять той факт, що Україна обрала правильний шлях в напрямку наближення послуг до їх безпосереднього споживача, прагнучи забезпечити якість, доступність та ефективність при цьому. Однак, досягнення ключового завдання реформи є можливим за умови чіткого законодавчого підґрунтя повноважень об'єднаних територіальних громад (ОТГ), виваженого розподілу повноважень між різними рівнями публічного управління, та забезпечення їх відповідними фінансовими ресурсами. З огляду на це, дослідження механізмів забезпечення оптимального розподілу фінансових ресурсів ОТГ загалом та Карпатського регіону, зокрема, в частині розподілу повноважень та їх фінансового забезпечення становить значний інтерес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблематика функціонування територіальних громад та їх фінансового забезпечення широко представлена в працях багатьох науковців. Цьому сприяло початок реформи місцевого самоврядування та територіальної організації праці, створення об'єднаних територіальних громад, зміна фінансових відносин між різними рівнями публічного управління. Відтак, значна частина досліджень стосується саме цього аспекту, серед них наукові напрацювання А.Р. Дуба [1], П.В. Жука [2], Я.А. Жаліла [3], І.О. Луїної [4], І.З. Сторонянської [5] та ін. Разом з тим, більшість досліджень стосуються загальних параметрів адміністративної та фінансової децентралізації, при цьому особливості ОТГ окремих регіонів, в тому числі й ОТГ Карпатського регіону, потребують подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є з'ясування особливостей та обґрунтування механізмів оптимального розподілу фінансових ресурсів ОТГ Карпатського регіону в умовах фінансової децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Реформі місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні в частині розподілу повноважень між різними рівнями публічного управління передувало прийняття змін до Бюджетного та Податкового кодексів України. Основними новаціями бюджетної децентралізації стали:

- прями бюджетні відносини об'єднаних територіальних громад з Державним бюджетом України;
- закріплення за кожним рівнем публічного управління, в тому числі й ОТГ, визначених часток загальнодержавних податків і платежів;
- формування власних доходів ОТГ та органів місцевого самоврядування (ОМС) інших рівнів за рахунок місцевих податків і зборів;
- зміна підходів до фінансового вирівнювання на засадах доходної спроможності ОМС;
- субвенційний механізм фінансування середньої освіти та охорони здоров'я;
- запровадження цільових трансфертів на розвиток інфраструктури та соціально-економічний розвиток тощо.

Відповідно до Бюджетного кодексу України [6], Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [7], Закону України «Про місцеве самоврядування» [8] визначено повноваження ОМС різних рівнів. Слід також вказати, що з 2015 р. кардинально змінилась система фінансового забезпечення власних та делегованих повноважень ОМС. Так, до реформи децентралізації влади делегованими повноваженнями вважались видатки, що враховувались при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (освіта, медицина, соціальні послуги, культура, спорт, видатки на управління тощо). Встановлення галузевих трансфертів (освітньої та медичної субвенцій), а також зміна системи міжбюджетного вирівнювання в частині забезпечення виключно доходної спроможності територіальних громад (видатки при цьому не враховуються) дозволяє констатувати факт, що такі видатки як культура, спорт, надання соціальних послуг, дошкільна та позашкільна освіта з 2015 р. є власними повноваженнями територіальної громади та в значній мірі залежать від наявного фінансового ресурсу територіальної громад.

Варто звернути увагу, що ОТГ загалом та ОТГ Карпатського регіону, зокрема, функціонують в умовах певних ризиків, виявлених за результатами першого етапу адміністративно-фінансової децентралізації, обґрунтовано основні з них.

Відсутність чіткого розподілу делегованих та власних повноважень в розрізі рівнів публічного управління, а також джерел їх фінансового забезпечення. Системний аналіз положень Бюджетного Кодексу України [6], Закону України «Про місцеве самоврядування» [7], Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [8] вказує на відсутність чіткого розмежування повноважень між різними рівнями публічного управління та фінансових джерел їх забезпечення. Так, наприклад, Концепцією визначено основні повноваження ОМС через потребу у їх забезпеченні, проте, не зазначено можливих джерел їх фінансування, а у Бюджетному Кодексі України встановлено видатки, що здійснюються з бюджетів різ-

них рівнів адміністративно-територіального устрою, однак не розмежовано видатки, що здійснюються з районних бюджетів та бюджетів ОТГ.

Слід відмітити, що з 2015 р. з огляду на відсутність остаточного закріплення повноважень та підходів до їх фінансування значну частину видатків на сьогоднішньому етапі можна віднести до самоврядних, про що свідчить відсутність цільових надходжень для забезпечення їх фінансування у повному обсязі. Для прикладу, видатки на фінансування соціальних послуг до 2015 р. враховувались при визначенні міжбюджетних трансфертів, однак із 2015 р. ці видатки є самоврядними, про що свідчить прийняті Методичні рекомендації про виконання самоврядних повноважень в сфері соціального захисту територіальними громадами. Законодавчу ясність в цьому питанні мають прийняті нормативні акти (чи зміни до діючих законів), оскільки окрім повноважень, ресурсів є ще й третя складова, що потребує врегулювання – це відповідальність ОМС за виконання наданих їм повноважень.

Діючий механізм фінансового забезпечення повноважень ОМС на сучасному етапі не встановлює взаємозв'язку надходжень та видатків бюджетів ОМС, окрім того, чітко простежується можливість маневрування як зменшенням частки розподілених податків для ОМС, так і навантаженням додатковими видатками. Основна складність в цьому питанні полягає в тому, що спочатку відбулась бюджетна децентралізація, а пізніше розподіл повноважень. Таким чином, ключовий принцип «гроші слідують за повноваженнями» не був забезпечений з самого початку реформи. Як наслідок, відкритим залишається питання, якими мають бути повноваження кожного рівня публічного управління. Важливим при цьому є дотримання розумного балансу повноважень та ресурсів.

Розпочата реформа передбачає вирівнювання лише доходної спроможності ОМС за визначеними податковими надходженнями, при цьому видатки жодним чином не враховуються. Такий підхід більш є раціональним, оскільки ОМС не маніпулюють завищеннями видатками, проте, слід врахувати, що країні притаманна значна диференціація за багатьма параметрами (соціальний склад громад, оплата праці, щільність населення тощо), що потребує врахування цього аспекту в контексті продовження реформи, оскільки в підсумку це зумовлює негативні соціальні настрої серед населення з огляду на нерівномірність надання суспільних послуг.

Децентралізація доходів більшою мірою пов'язана з перерозподілом доходів між місцевими бюджетами різних рівнів публічного управління та не супроводжується посиленням їх фінансової ваги в структурі Зведеного бюджету. Традиційно фіскальну децентралізацію пов'язують із посиленням субнаціонального рівня шляхом передачі повноважень та закріплення відповідних фінансових ресурсів. Однак, в структурі доходів з 2014 р. по 2017 р. не відбулося значного зменшення ваги Державного бюджету, та відповідно, посилення місцевих бюджетів, основні зміни стосувались перерозподілу доходів субнаціонального рівня, так зменшилась питома вага обласних бюджетів з 8,5% до 7,8%. Зауважимо, що районні бюджети, модифікація яких передбачена в перспективі, посилили свою роль в доходах субнаціонального рівня з 2,2% до 2,6%.

Наявність фінансових ресурсів в бюджетах ОТГ не завжди свідчить про їх реальну автономію (фінансову, податкову), адже отримання надходжень від податків та платежів не завжди супроводжується їх самостійністю щодо введення податку, визначення ставки та бази податку. Сучасна ситуація вказує, що більшість податків та платежів регулюються центральними органами влади. Так, серед усіх податків та платежів, що надходять до ОТГ лише за податком на майно та єдиним податком дозволено визначати їх ставку, при цьому центральним органом встановлені граничні межі цієї ставки.

За таких умов, реформа фіскальної децентралізації, що побудована на превалюванні субвенцій та дотацій при формуванні доходів місцевих бюджетів, не сприяє зацікавленості ОМС у нарощенні власних фінансових ресурсів, а більшою мірою пов'язана з можливістю отримати ресурси з ДБУ. Це частково пояснює створення та функціонування завідомо неспроможних громад, коли основним рушієм об'єднання було отримання субвенцій на соціально-економічний розвиток, розвиток інфраструктури чи коштів Державного фонду регіонального розвитку.

В Україні доволі високий показник децентралізації видатків, що свідчить про фінансування багатьох функцій на місцевому рівні, однак значна їх частка забезпечується цільовими трансфертами з ДБУ. Традиційно надання багатьох послуг, наближених до їх безпосереднього отримувача передбачає високий рівень децентралізації видатків. Загалом частка видатків місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету України у 2014 р. (до початку реформи децентралізації владних повноважень та бюджетної децентралізації) становила 42,7%, що вказує на домінуючу роль державного рівня у фінансуванні багатьох функцій. У 2018 р. рівень децентралізації видатків дещо зріс і склав 45,1%. Відзначимо, що найбільший рівень децентралізації видатків в розрізі функціональної класифікації видатків за результатами першого етапу децентралізації відзначався у таких сферах: житлово-комунальне господарство, освіта (окрім вищої освіти), охорона здоров'я, духовний та фізичний розвиток. Відмітимо посилення місцевого рівня у здійсненні видатків на економічну діяльність з 21,1% до 54,8% у 2018 р.

Спрямування делегованих повноважень відволюють додаткові ресурси з відповідного місцевого бюджету та зумовлюють зниження обсягів ресурсів, що повинні бути спрямовані на підтримку закладів культури та спорту, соціальних послуг, ЖКГ, управління тощо (власні повноваження). За таких умов ще більше поглиблюється основна суперечність розвитку громади: фінансування соціальних видатків чи видатків розвитку.

В трикутнику «повноваження-ресурси-послуги» саме забезпечення суспільних послуг є основною метою функціонування спроможних територіальних громад. Проте, зміна підходів до міжбюджетного вирівнювання у 2015 р. (така зміна покликана сприяти нарощуванню доходів та не фінансувати невиправдані видатки) фактично дозволяє рівномірно фінансувати лише освіту та медицину (до 2018 р.) за рахунок цільових трансфертів. «Каменем спотикання» є, по-перше, нестача переданих бюджетних ресурсів до нижчих ОМС, а, по-друге, додаткове навантаження на бюджети

базового рівня з огляду на потребу у фінансуванні витратків на утримання закладів освіти та медицини, та оплати праці допоміжного персоналу.

Загалом, вказані тенденції значною мірою визначили особливості функціонування ОТГ загалом та ОТГ Карпатського регіону, зокрема. Загальні параметри розподілу фінансових ресурсів ОМС за функціональними видатками в розрізі областей Карпатського регіону (рис.2) демонструють домінуючу роль витратків на здійснення загальнодержавних функцій, соціальний захист та соціальне забезпечення, освіти. При цьому, найбільша частка витратків економічного спрямування в сукупних видатках ОМС спостерігалась у Львівській області (11,1%) проти 6,4% у Закарпатській області.

Зауважимо, що серед виявлених проблем функціонування ОТГ Карпатського регіону є значна варіація як обсягів сформованих власних доходів та здійснених витратків, зважених на чисельність мешканців, так і співвідношення між ними. Для прикладу, Витвицька ОТГ за обсягом витратків займає другу позицію серед ОТГ Івано-Франківської області, при цьому лише на 11% покриває їх власними доходами. У Львівській області така ситуація характерна для Нижанковицької, Вільшаницької, Рудківської ОТГ із співвідношенням власних доходів та витратків 0,22%, 0,13% та 0,21% відповідно. (рис.1). Варто вказати, що майже половина ОТГ (17 ОТГ) за підсумками 2018 р. не забезпечила середньообласного рівня співвідношення власних доходів та витратків, який становив 35%.

Розподіл витратків ОТГ на прикладі Івано-Франківської області у 2018 р. (табл.1) свідчить, що серед усіх витратків найбільший розмір становили витатки на освіту, що й зумовило загальний підсумок вищих позицій окремих ОТГ (Ямницька, Витвицька, Спаська, Білоберізька, Космацька та ін.) в загальному розподілі ОТГ Івано-Франківської області. Загалом, витатки на

освіту в ОТГ Івано-Франківської області диференціювались від 4213,7 грн на 1 особу у Ямницькій ОТГ до 2230,0 грн. у Ланчинській ОТГ. Слід додати, що обсяг витратків на управління вище за середній по області спостерігався у 8 з 21 ОТГ, проте, якщо для ОТГ з високим рівнем власних доходів така позиція є певним чином виправданою, то для ОТГ з низьким рівнем доходів вказана ситуація є ризиковою з огляду на відволікання фінансових ресурсів від інших, нагальних потреб фінансування.

Витатки на економічну діяльність ОТГ, середні значення яких були вищими за середньо обласний показник у 2019 р. були характерні для ОТГ з вищими характеристиками власних доходів, із загальної сукупності ОТГ Івано-Франківської області за вказаним напрямком функціональних витратків вирізняється Войнилівська ОТГ, обсяг витратків на економічну діяльність якої у 2018 р. становив 0,8 грн. на 1 мешканця.

Варто також звернути увагу на відсутність фінансування функціональних витратків за такими напрямками як громадський порядок, безпека та судова влада у Спаській, Матеївецькій. Брошнів-Осадській, Тлумацькій, Войнилівській, Пядицькій, Переріслянській ОТГ (7 з 21 ОТГ); охорона навколишнього природного середовища – у Спаській, Білоберізькій, Войнилівській, Переріслянській, Нижньовербізькій ОТГ (5 з 21 ОТГ). Відмітимо також незначні обсяги фінансування соціального захисту та соціального забезпечення в окремих ОТГ, серед них: Переріслянська, Ланчинська, Білоберізька та Яблунівська ОТГ.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, виокремлення ризиків першого етапу децентралізації в частині секторальних повноважень ОМС та їх фінансового забезпечення потребує врахування комплексу таких пріоритетів: чіткого розмежування повноважень між різними рівнями публічного управ-

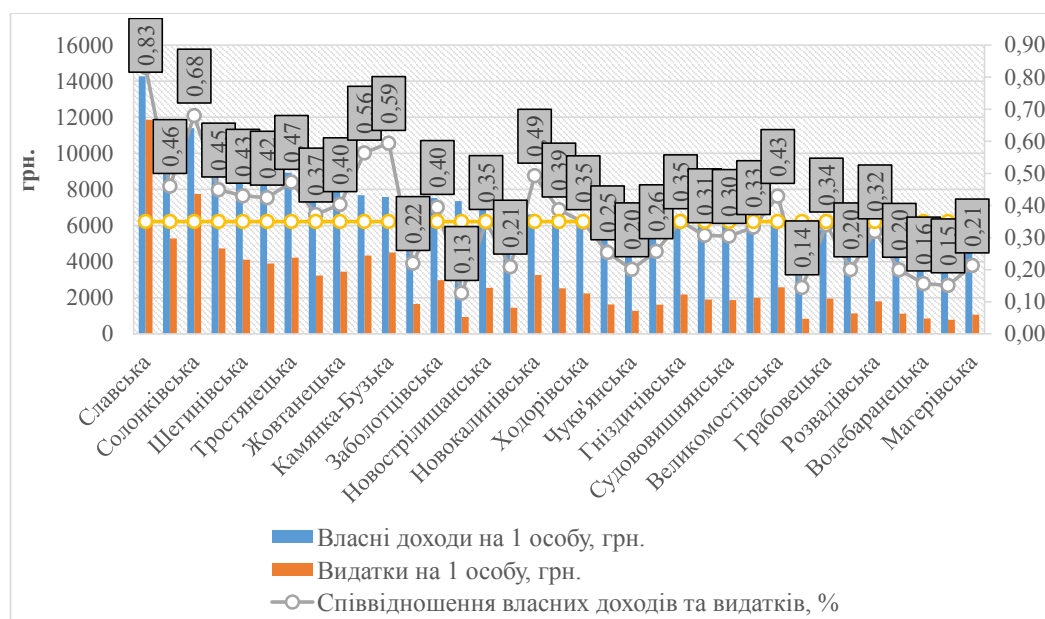

Рис. 1. Власні доходи та витатки, зважені на чисельність населення ОТГ Львівської області, 2018 р.

Джерело: авторські розрахунки

Таблиця 1. Розподіл видатків ОТГ Івано-Франківської області, 2018 р.

ОТГ	Загальнодержавні функції	Громадський порядок, безпека	Економічна діяльність	Охорона навколишнього природного середовища	Житлово-комунальне господарство	Охорона здоров'я	Духовний та фізичний розвиток	Освіта	Соціальний захист та соціальне забезпечення	Видатки на 1 мешканця
Ямницька	2849,6	14,2	2567,3	375,0	1973,4	255,4	619,5	4231,7	141,9	13028,0
Витвицька	1386,9	1,7	658,9	588,4	0,0	610,0	336,9	4671,6	70,2	8324,4
Спаська	2303,2	0,0	837,4	0,0	88,7	0,0	225,7	4352,7	49,0	7856,6
Білоберізька	829,6	47,5	742,0	0,0	18,4	853,7	286,5	4829,3	4,3	7611,3
Більшівцівська	939,9	42,5	556,7	1127,4	41,2	871,2	214,2	3686,8	39,4	7519,4
Яблунівська	614,5	2,9	379,8	23,6	71,0	2079,4	291,8	3901,3	5,8	7370,1
Матеївецька	1193,1	0,0	1066,5	494,8	243,9	320,5	343,9	3628,2	43,8	7334,8
Олешанська	1018,5	180,7	894,3	367,9	361,0	418,2	188,5	3770,0	94,4	7293,5
Космацька	1368,4	42,7	554,2	86,9	39,7	294,4	125,5	4270,6	6,2	6788,4
Брошнів-Осадська	1221,7	0,0	474,8	245,4	308,0	541,2	372,6	3399,5	67,7	6630,8
Делятинська	1841,5	6,2	596,9	271,2	131,8	410,4	124,6	3038,2	64,9	6485,7
Тлумацька	1328,6	0,0	594,5	1,4	237,7	176,1	332,2	3791,9	10,7	6473,1
Войнилівська	919,7	0,0	0,8	0,0	320,7	732,5	218,7	3815,9	48,4	6056,6
Дзвиняцька	1080,0	18,2	651,8	4,0	117,8	488,5	204,7	3135,2	10,9	5711,2
Печеніжинська	1485,7	80,2	414,2	24,5	224,6	3,2	226,4	3166,2	51,6	5676,6
Старобородигчанська	1388,6	93,0	346,3	49,6	187,6	443,1	291,3	2792,8	27,8	5620,2
Пядицька	1319,8	0,0	539,6	0,6	18,5	4,0	279,1	3375,4	33,5	5570,6
Переріслянська	1014,7	0,0	397,6	0,0	13,3	438,0	178,3	3426,0	1,2	5469,1
Рожнівська	989,7	58,7	573,6	78,3	34,7	281,1	122,8	2855,3	7,5	5001,6
Нижньовербізька	1217,2	5,6	445,6	0,0	56,1	192,6	117,0	2648,5	61,7	4744,4
Ланчинська	1238,8	74,8	236,9	43,4	46,3	315,3	113,9	2230,0	4,6	4304,0

Джерело: авторські розрахунки

ління та сталість законодавства в частині визначених повноважень; дотримання принципу «гроші ходять за повноваженнями» при подальшому проведенні реформи децентралізації та недопущення погіршення фінансового становища ОТГ; посилення бюджетної автономії ОТГ в частині надання права встановлення ставок окремих податків або закріплення більшої частки ПДФО за базовим рівнем місцевого самоврядування;

Враховуючи проведений аналіз особливостей розподілу фінансових ресурсів ОТГ Карпатського регіону, серед важливих напрямів формування опти-

мального механізму розподілу фінансових ресурсів ОТГ є, по перше, встановлення мінімальних нормативів фінансування публічних послуг на базовому рівні місцевого самоврядування, що унеможливить їх фактичну відсутність. По друге, необхідно оптимізувати видатки на управління відповідно до реальних потреб правлінської діяльності на рівні ОТГ (штатна чисельність працівників, заробітна плата управлінського персоналу, кількість структурних підрозділів). По третє, важливо підвищувати роль та фінансову вагу функціональних видатків, що є найбільш результативними.

1. Дуб А.Р., Гринчишин І.М. Податкові надходження бюджетів об'єднаних територіальних громад як джерело фінансування їх розвитку. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 227–233.

2. Жаліло Я. Сім викликів для нового етапу децентралізації. URL: <http://ief.org.ua/?p=7704>

3. Жук П.В. Актуальні завдання та шляхи реформування адміністративно-територіального устрою в Україні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. № 1(111). С. 20–25.

4. Луніна І.О. Бюджетна децентралізація в Україні в контексті європейських тенденцій. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2016. № 2. С. 155–171.

5. Децентралізація в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток територій: методичні підходи та результати оцінювання : наукова доповідь / наук. ред. Сторонянська І.З. Львів : ІРД НАНУ, 2018. 144 с.

6. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 17.12.2019).

7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення: 15.12.2019).

8. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. №333-р. Законодавство України: сайт. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-р> (дата звернення: 17.12.2019).

1. Dub, A.R. and Ghrynchysyn, I.M. (2019) Podatkovi nadkhodzhennja bjudzhetiv ob'jednanykh terytorialnykh ghromad jak dzherelo finansuvannja jikh rozvytku [Tax revenues of the budgets of the amalgamated territorial communities as a source of financing for their development]. *Biznes Inform*, no. 6, pp. 226–233. (in Ukrainian)
2. Zhalilo, Y (2018) Seven challenges for a new phase of decentralization. Available at: <http://ief.org.ua/?p=7704>
3. Zhuk, P.V. (2015) Aktualni zavdannya ta shlyakhy reformuvannya administratyvno-terytorialnoho ustroju v Ukrayini [Actual problems and ways of reforming the administrative-territorial system in Ukraine]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny* [Socio-economic problems of the modern period of Ukraine]. Vol. 1(111), pp. 20–25. (in Ukrainian)
4. Lunina, I.O. (2016) Byudzhethna detsentralizatsiya v Ukrayini v konteksti yevropeys'kykh tendentsiy [Budget decentralization in Ukraine in the context of European trends]. *Zbirnyk naukovykh prats' Universytetu derzhavnoyi fiskal'noyi sluzhby Ukrayiny* [Collection of scientific works of the University of the State Fiscal Service of Ukraine]. Vol. 2, pp. 155–171. (in Ukrainian)
5. Storonyanska, I.Z. (Ed.) (2018) Detsentralizatsiya v Ukrayini ta yiyi vplyv na sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok terytoriyi: metodychni pidkhody ta rezul'taty otsynuyannya [Decentralization in Ukraine and its impact on the socio-economic development of territories: methodological approaches and evaluation results]: Scientific Report. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. (in Ukrainian)
6. Biudzhetni kodeks Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456-VI [Budget Code of Ukraine dated 08.07.2010 No. 2456-VI]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (accessed: 17.12.2019).
7. Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini [About local self-government in Ukraine] (1997) Law of Ukraine, adopted on 1997, May 21, 280/97-BP. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-ep> (accessed: 15.12.2019).
8. Pro skhvalennya Kontseptsii reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya ta terytorial'noyi orhanizatsii vlady v Ukrayini [On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine] (2014) Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2014, Apr 1, 333-p. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p> (accessed: 17.12.2019).

E-mail: i.hrynchysyn@ukr.net